

ОПШТИНА РАДОВИШ

СТРАТЕГИЈА ЗА РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО ОПШТИНА РАДОВИШ

Декември 2018

ОПШТИНА РАДОВИШ

СТРАТЕГИЈА ЗА РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО ОПШТИНА РАДОВИШ

Изготвувач:

Евтимов ДООЕЛ, Радовиш

Изработиле:

Александар Јашков,
Столе Георгиев
Љупче Ефтимов

Нарачател:

Општина Радовиш

Одговорно лице:

Љупче Евтимов

Издадено:

Декември 2018, Радовиш

Тираж: 100 примероци

СОДРЖИНА

ЗА ТУРИЗМОТ.....	4
<i>Методологија</i>	5
<i>Поимно определување на туризмот</i>	7
<i>Следење на туристичките трендови</i>	7
ПРОФИЛ НА ОПШТИНАТА.....	9
<i>Релјеф</i>	11
<i>Клима</i>	12
<i>Демографски карактеристики</i>	14
<i>Економски карактеристики</i>	15
<i>Состојба со туризмот во радовиш</i>	17
ТУРИСТИЧКИ АТРАКТОРИ ВО ОПШТИНА РАДОВИШ	19
<i>ПРИРОДНИ РЕСУРСИ</i>	19
Планина Плачковица.....	19
Врв Лисец.....	19
Планина Готен	20
Река Плаваја.....	20
Пилав Тепе	20
<i>КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО</i>	21
Црква Св. Троица - Радовиш.....	21
Манастир Св. Ѓорѓи - Ораовица.....	21
С. Смиљанци	21
С. Штурово	22
С. Козбунар	22
Боров Дол.....	22
МАНИФЕСТАЦИИ.....	23
Самун ем Татлија.....	23

Караманови средби	23
Манифестација „Св.Спасо Радовишки“	23
Пеливански борби во Тополница	23
Селски слави	23
Планински Велосипедски Маратон „Плачковица“	24
<i>АНАЛИЗА НА СОСТОЈБАТА СО ТУРИСТИЧКИТЕ АТРАКТОРИ</i>	24
Анализа на предности, недостатоци, можности и закани (SWOT)	28
ВИЗИЈА, ПРИОРИТЕТИ И СТРАТЕШКИ ЦЕЛИ	32
ПРИОРИТЕТНИ МЕРКИ И ПРОЕКТИ	34
ПРЕГЛОГ ПРОЕКТИ/АКТИВНОСТИ	36
<i>СТРАТЕШКА ЦЕЛ 1. ЗБОГАТУВАЊЕ НА ТУРИСТИЧКАТА ПОНУДА НА ОПШТИНАТА (НАСТАНИ, АКТИВНОСТИ И ТУРИСТИЧКИ УСЛУГИ)</i>	36
<i>СТРАТЕШКА ЦЕЛ 2. ДА СЕ ПОДОБРИ ТУРИСТИЧКАТА ИНФРАСТРУКТУРА И ИНВЕСТИЦИИ</i>	37
<i>СТРАТЕШКА ЦЕЛ 3. ДА СЕ ЗГОЛЕМИ ТУРИСТИЧКИОТ МАРКЕТИНГ И ПРОМОЦИЈА</i>	38
<i>СТРАТЕШКА ЦЕЛ 4. РАЗВИВАЊЕ НА ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ ВО ПРАВЕЦ НА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ТУРИЗМОТ</i>	39

ЗА ТУРИЗМОТ

Од 1995 година, потенцијалот на туризмот да произведува нови работни места, е препознаен на европско ниво во неколку сектори. Глобализацијата, демографските промени, како и развојот на транспортот се клучните фактори за огромниот развој на оваа стопанска гранка. Со развојот на квалитетни туристички активности Европа е светски лидер како туристичка дестинација. Поради тоа, туризмот е активност која што игра значајна улога во постигнувањето на целите за развој и стратегиите за нови работни места.

Според Европската повелба, туризмот е разновиден сектор, кој што вклучува големи и разновидни услуги и професии, поврзани со многу други економски активности. Влијае на секторите како што се транспортот, градежништвото, малопродажба и други сектори кои што се производи поврзани со одмор и рекреација, како и бизнис активности поврзани со чести патувања. Иако голем дел од меѓународните компании придонесуваат во овој сектор, главно, е воден од малите и средни претпријатија (МСП). Накратко кажано, Европската туристичка индустрија креира повеќе од 4% од европскиот БДП, опфаќа околу 2 милиони претпријатија, вработува околу 4% од вкупната работна сила (што одговара на 8 милиони работни места). Кога ќе се земат во предвид и останатите линкови со другите сектори, придонесот на туризмот во вкупниот БДП се проценува на околу 11% и опфаќа вработувања на повеќе од 12% од вкупната работна сила (24 милиони работни места).

Степенот на порастот на работни места во туризмот е ист како просекот на ЕУ споредбено со целокупната економија. Во последната декада, годишниот пораст на вработени луѓе во ХОРЕКА (хотели, ресторани, кафетерии) е скоро секогаш ист со растот на вкупните вработувања. Важна причина за учеството на туризмот во процесот на креирање на работни места, особено во поглед на вработувањата од женскиот пол, млади, како и лица со ниско образование, е високиот степен на повремени вработувања и флексибилните работни услови. Флексибилноста на оваа работна сила треба да одговара со соодветни мерки за сигурност во работата и развојот на вештините.

Исто така, туризмот игра значајна улога во развојот на најголем дел од европските региони. Инфраструктурата креирана за потребите на туризмот придонесува за локален развој, така што дури и во областите каде што има индустриски пад или во руралните области се креираат или одржуваат нови работни места. Потребата за подобрување на атрактивноста на регионите делуваат како поттик кон одржливи и еколошки практики и политики. Одржливиот туризам игра клучна улога во заштитата и зголемувањето на културното и природното наследство во што повеќе области, почнувајќи од уметноста во локалната гастрономија, занаетчиството до заштитата на биодиверзитетот. Ова се враќа како позитивен импакт во порастот и во вработувањето.

Проширувањето на Европската Унија ја зголеми разноликоста на европските туристички дестинации и продукти, отворајќи бројни природни и културни атракции често непознати за многу европски граѓани. Развојот на туризмот во новите земји - членки придонесува за генерирање на раст и работни места во европската туристичка индустрија. Поради ова, туризмот е важен сектор во ревидираната Лисабонска стратегија, нејзината имплементација не е единствено поврзана со јавниот сектор. Одговарајќи на нејзиниот предизвик, ќе мора да се вклучат сите заинтересирани страни на ЕУ, национално, регионално и локално ниво во обновеното партнерство за креирање на раст и обезбедување на нови работни места.

Имајќи го во предвид сето ова, Европската Комисија припреми ревидирана туристичка политика, чијашто главна цел е да ја подобри конкурентноста на Европската туристичка индустрија и да креира повеќе и подобри работни места преку одржлив пораст на туризмот во Европа и пошироко.

Главните области, каде што политиката е фокусирана се:

- Подобрени законски регулативи.
- Подобрување на разбирањето за Европскиот туризам.
- Промовирање на дијалог и партнерство помеѓу јавните институции на национално и локално ниво со туристичките работници.
- Зголемување на разбирањето и видливоста за туризмот.
- Поддршка за промовирање на Европските дестинации.

МЕТОДОЛОГИЈА

Општинската стратегија за развој на туризам 2019-2025 има за цел да воспостави рамка која ќе ги дефинира главните правци за развој базирани на природното и културно наследство, уникатноста, квалитетот на производите, срдечноста и нашето познато гостоимство.

Основните цели за развој на туризмот се насочени кон придонес во севкупното подобрување на квалитетот на живеење на населението кое живее во целните области.

Комплексноста на задачата генерира потреба на примена на сет од методолошки алатки имплементирани во функција на квалитетно прибирање и обработка на податоците. Комбинација од квалитативни и квантитативни методи обезбеди добивање на подобар поглед на состојбата.

- Како основна структура се користи пристапот на вклучување на сите засегнати при анализирање на потенцијал за одржлив развој на општина Радовиш. Инвестициите како еден од основните двигатели на општинскиот развој се обработени преку клучните детерминанти за успешност на инвестициите: пристап до финансии, човечки ресурси и

локации за потенцијални инвестиции кои располагаат со физички ресурси кои се соодветни за развој на туризмот.

- За прибирање и анализа на податоците од државните институции: Државен завод за статистика, Агенција за вработување, Министерство за труд и социјална политика, Министерство за економија. Потоа се користат методите за апроксимација на варијабилите во смисла на нивно учество во збирните податоци за туризам и угостителство.
- За прибирање на ставовите и мислењата на бизнис заедницата и локалното население се користат заклучоците од спороведено истражување преку организирање на фокус групи со претставници од засегнатите страни присутни на неколку заеднички работилници.

Изработката на стратегијата е еден од проектите кои произлегоа од Стратегијата за локален економски развој на општина Радовиш, документ кој дава насоки за развојот на општина Радовиш во повеќе области на генерално ниво. За создавање на оваа стратегијата беше формирано работно тело, во кое партиципираат релевантни претставници и чинители од јавниот, приватниот и граѓанскиот сектор. Нивните мислења, предлози и сугестии се земени во предвид при изработката на планот.

Целиот процес беше воден и координиран од страна на правното лице Евтимов ДООЕЛ од Радовиш. Беа организирани работилници со членовите на работното тело и дистрибуиран прашалник како дел од анализата на моменталната состојба во економскиот сектор.

Р.бр.	Учесници	Институција
1.	Лазар Газепов	Општина Радовиш (Одделение ЛЕР)
2.	Верица Газепова	Општина Радовиш (Одделение ЛЕР)
3.	Столе Георгиев	Здружение ЦЕЛОП, Радовиш
4.	Александар Јашков	Здружение Круна Плус, Радовиш
5.	Георги Каракашев	Здружение АГРОЕКО, Радовиш
6.	Емилија Ташкова	Здружение ГРАДИКОН, Радовиш
7.	Крсте Ѓоргиев	Бест Фуд ДОО Радовиш

8.	Љупче Евтимов	Евтимов ДООЕЛ Радовиш
9.	Роберт Лазаров	ПСИ Инженеринг ДООЕЛ Радовиш

ПОИМНО ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ТУРИЗМОТ

Туризам (англиски: Tourism) е стопанска дејност, која вклучува патување за рекреација, одмор или бизнис цели. Светската туристичка организација ги дефинира туристите како луѓе кои „патуваат и остануваат во места надвор од нивната вообичаена околина повеќе од дваесет и четири (24) часа и не повеќе од една последователна година за одмор, бизнис и други цели кои не се поврзани со извршување активност исплатена во местото кое се посетува“. Туризмот стана популарна глобална активност за одмор.

Обединетите нации разликуваат три форми на туризам во нивните „Препораки за статистиките на туризмот“ од 1994 год.: домашен туризам, кој опфаќа жители на дадената земја кои патуваат само во таа земја, влезен туризам, кој опфаќа гости кои патуваат во дадената земја, и излезен туризам, кој вклучува жители кои патуваат во друга земја. ОН, исто така, создал различни категории на туризам со комбинирање на трите основни форми на туризам: внатрешен туризам, кој е составен од домашниот туризам и влезниот туризам, национален туризам, кој е составен од домашниот туризам и излезниот туризам, и меѓународен туризам, кој е составен од влезен и излезен туризам. Меѓуграничниот туризам се разликува од домашниот туризам во тоа што првиот вклучува креирање политика и спроведување на националните туристички полиси.

СЛЕДЕЊЕ НА ТУРИСТИЧКИТЕ ТРЕНДОВИ

Да бидеш во тренд со туризмот денеска значи да бидеш „online„. Поминаа времињата кога за да најдете добро сместување, ресторан или забава мораше да обикокувате низ градот или туристичкото место кое сте го посетиле. Денеска не мора да се оддалечите од вашата соба за да резервирате сместување и во најодалечениот крај на светот, што би можело да значи и дека претходно добро сте ги проучиле и местото и коментарите од претходните гости кое го имаат посетено. Доколку туристичките оператори денеска немаат своја веб страна или профил на некој од многубројните канали кои нудат туристички капацитети тешко може да се занимаваат со ваков тип на работа.

Според најновите истражувања на прашањето: Што модерните туристи сакаат? Одговорот е: „Туристите сакаат личен пристап, претставување на специфични особености, заокружена приказна. Гостите кои бираат приватно сместување сакаат да се чувствуваат дома, далеку од дома и повеќе ќе им значи да ги дочекате со насмевка и срдечност отколку да ги

импресионираат со било што друго. Притоа сакаат да ги истражат „нетуристичките патеки, да ја пробаат локалната понуда, да го запознаат семејството на домаќинот.

Се тоа е дел од П2П патничко сместување (peer to peer-во слободен превод-еднаква понуда и побарувачка помеѓу еднакви партнерски страни) што е глобален мега тренд во развојот на похуман работен модел. Кој се карактеризира со голем избор на понуда, слободен избор на корисници на услуги. За сите целни групи треба да се осмислат одделни понуди и да ја направат истата понуда видлива на „дигиталниот излог“. Покрај сето тоа туристичките работници треба да се учат од сопствените гости, односно да реагираат на забелешките кои им ги кажуваат или оставаат во книгата на впечатоци.

ПРОФИЛ НА ОПШТИНАТА

ОПШТИНА РАДОВИШ

Заштитни бои на општината: црвена бела	
Површина:	608 км ²
Вкупен број на жители (попис 2002 год):	28 244 ж ¹
Број на жители проценка 31.12.2017	29 132 ж ²
Број на жители град Радовиш (попис 2002 год.):	16 223 ж
Густина на населеност:	46 ж/км ²
Годишен прираст на населението:	6.1%
Невработени лица (активни баратели):	1 800 ж
Број на населени места:	36 ³
Број на домаќинства	8270
Број на живеалишта	9833

Населени места во Општина Радовиш:

Градот Радовиш и селата: Али-Коч, Али-Лобаси, Бучим, Воиславци, Дамјан, Држани, Дурутлија, Злеово, Ињево, Јаргулица, Калаузлија, Калугерица, Каралобоси, Караџалар, Козбунар, Коџалија, Ново Село, Ораовица, Папавница, Погулево, Подареш, Покрајчево, Прналија, Раклиш, Саригол, Смиланци, Сулдурци, Супурге, Тополница, Коселија, Худаверлија, Чешме Маале, Шаинташ, Шипковица и Штурово.

Сместена во југоисточниот дел од Република Македонија – Општина Радовиш го зафаќа северозападниот дел од пространата Радовишко-Струмичка котлина, односно горното сливно подрачје на Радовишка река. Северниот дел припаѓа на планината Плачковица, јужниот дел на планината Смрдешник, на северозапад се наоѓа ридестиот дел на областа Јуруклук или Дамјанско поле, а на југоисток се протега алувијалната рамнина на Радовишка

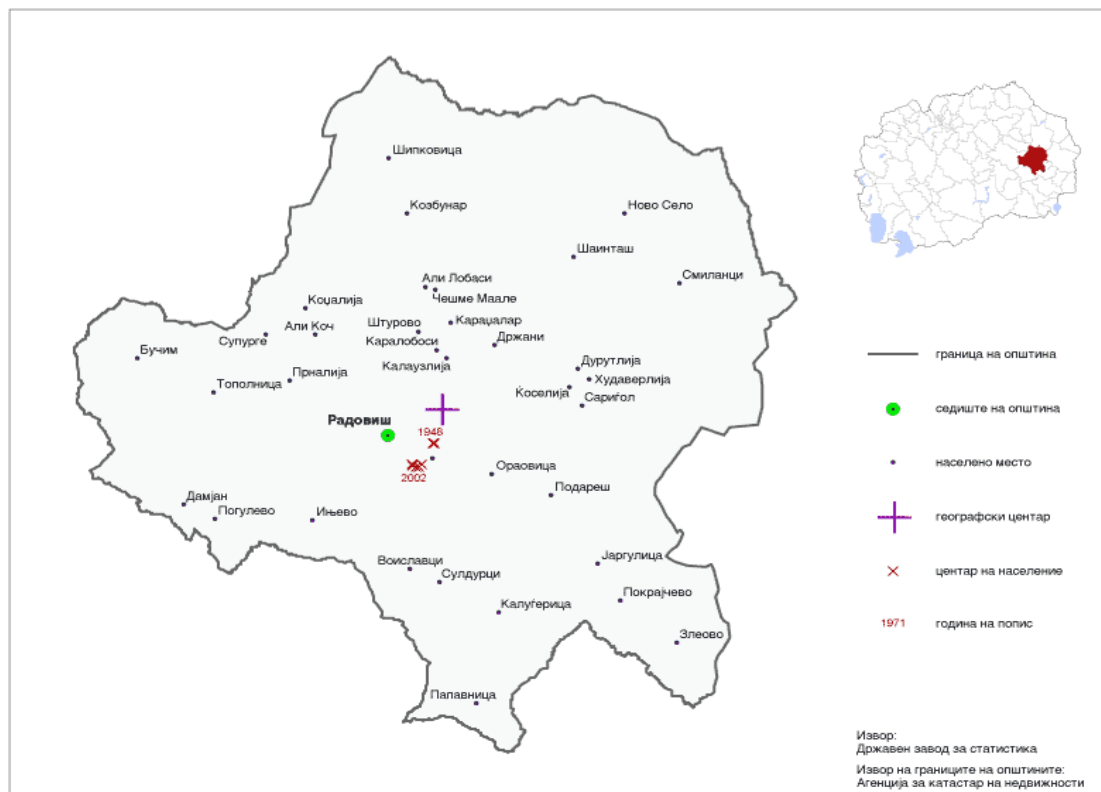
¹ Попис на населението, домаќинствата и становите во Република Македонија, 2002, Книга XIII

² Извор makstat.stat.gov.mk

³ Закон за територијална организација на локалната самоуправа на Република Македонија (Сл. Весник 55/04)

река. Општината Радовиш има добри гравитациско-контактни и функционални врски во правец северо - запад југо - исток, односно Штип и Струмица, од кои градот Радовиш е оддалечен само 36 од Штип и 29 км од Струмица. Вкупната површина на територијата на општината е 608 км². Општина Радовиш територијално се граничи со шест други општини, на југоисток со општина Василево, на југо-запад со општина Конче, западно со општина Штип, северозападно со општина Карбинци, на север со општина Веница и на североисток со општина Берово

Градот Радовиш е сместен во централниот дел на општината и Радовишката котлина во подножјето на планината Плачковица. Низ него поминуваат две реки, Стара река и Сушица. Градот се наоѓа на 41° 38' СГШ и 22° 28' ИГД. Надморската височина во градот изнесува 380 m. Градот се простира на површина околу 4 км², во широчина 3 км (Индустриска зона – ул. Калузиска) и во должина 3,5 км (нас. Раклиш – Кеј 8-ми септември). Радовиш претставува општински административен центар со добра местоположба за развој на стопанството. Како административен центар ги опслужува и жителите на општина Конче бидејќи во градот Радовиш се сместени сите државни институции кои имаат дејност на регионално ниво.

РЕЛЈЕФ

Релјефот на општина Радовиш го карактеризираат три релјефни облици: ридско-планински рељеф, котлини и речни долини. Ридско-планинскиот дел се карактеризира со својот карпест состав и најголем дел од него го зазема планината Плачковица, чиј масив ги завзема северниот и источниот дел од општината, со највисок врв Лисец од 1754 метри надморска височина (мнв). Највисок врв на територијата на општина Радовиш е Бел Камен со 1.707 метри, а други повисоки врвови се Влашки колиби 1.607м, Црквиште 1.676м., Асаналија 1.550м., Џамија 1.569м. и други. Од овие височини како сртови теренот се спушта кон Радовишкото поле. Сртовите се расчленети со помали водотеци или суводолици, нивната висина се намалува со доближувањето до полето. Така сртови се формирани помеѓу Тополничка и Радовишка река од кои највисок е Јајла со 1.137м., помеѓу Радовишка и ораовичка река се сртовите Ајдудаш со 1.445м., Бургас 965м. и Бујрук Бурин 720м., помеѓу долините на Ораовичка река и Плаваја со сртовите изведен 1.332 и Чуј Петел 1.324 м., помеѓу Плаваја и Нивичанска река со сртовите на Мал и Голем Готен со над 1.400м.н.в. Во југозападниот дел се наоѓа планината Смрдеш, која ја оделува Радовишката од Криволакавичката котлина, со највисок врв Краста (951 мнв). Северозападниот дел од општината се карактеризира со стари вулкански жаришта и вулкански карпи кои содржат минерали на железо, бакар и друго, поради што на оваа подрачје се врши ископување на руда.

Територијата на општина Радовиш припаѓа на две поголеми геотектонски единици северно-македонска зона и вардарска зона. Во северно-македонската зона припаѓа на плачковичката синклинала, додека на вардарската зона припаѓаат следните структурални единици: Радовишка антиклинала, Смрдешка антиклинала и криволакавичка антиклинала. Геолошките формации кои преовладуваат на овој простор се прекамбриски метаморфни карпи, старопалеозојски карпи и мезозојски седименти и магматски карпи и терцијарни седименти. Според инженерско-геолошките карактеристики теренот на општината може да се карактеризира и според стабилноста во три категории:

- претежно стабилни терени;
- претежно лабилни терени и
- претежно нестабилни терени

Претежно стабилни терени кои се составени од карпи со постојани физичко-механички својства. Овие зафаќаат најголем процент од територијата на општината и тоа на планината Плачковица, Смрдеш, Серта и Конечка Планина, како и алувијалната рамнина Радовишка Котлина. Претежно лабилните терени се карактеризираат со релативно ниски физичко-механички својства. Се среќаваат во басенот на Крива Лакавица и околу селото Дамјан. Претежно нестабилни терени се изградени од карпи со ниски физичко-механички својства, кај кои се изразени процесите на ерозија. Се наоѓаат на северо-запад од Радовиш кон селото Коџалија и северно од селата Загорци и Конче.

На територијата на општината има две котлини: Радовишката и Дамјанската Котлина. Радовишката котлина гравитира по течението на Радовишка река, кон југоисток и има просечна надморска височина од 260 до 350 метри. Дамјанската котлина се наоѓа на северозапад и гравитира по течението на Маденска река и се наоѓа на 440 до 480 метри надморска височина.

Ерозивни процеси на територијата на општина Радовиш, се присутни во околината на с. Калугерица и зафаќаат површина околу 13,5 ха. Под влијание на човечкиот фактор, преку непланско сечење и уништување на шумите и зголемување на обработливите површини и пасишта, што е веќе присутно и кај нас, може да се очекува и зголемување на ерозивните подрачја.

КЛИМА

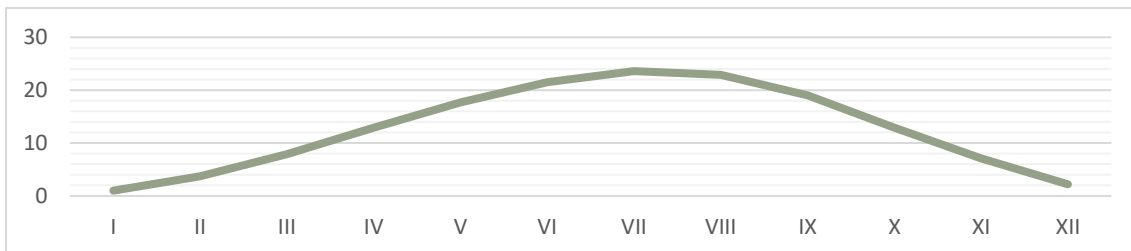
Општина Радовиш е под влијание на умерено-континентална клима. Поради изразената височинска разлика (380-707 мнв) одделни климатски елементи варираат меѓу изменета медитеранска клима во полето и планинска клима по планините.

Температура

Во Радовиш не постои хидрометеоролошка мерна станица, затоа податоците се земени од МС Струмица која е најблиска до Радовиш (воздушна линија 20 км) чии податоци би биле релевантни за територијата на општина Радовиш иако се можни отстапувања кои се должат пред се на надморската висина на територијата на општина Радовиш, која се наоѓа на поголема висина од мерната станица во Струмица. Месечните температурни промени, максималната апсолутна температура, минималните апсолутни температури по месеци, како и количеството врнежи во Општина Радовиш прикажани се табеларно:

Параметар	Месеци												Средна годишна
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Средно месечна (°C) (1951-2010 год.)	1,0	3,7	7,9	12,9	17,7	21,5	23,6	22,9	19,0	12,9	7,1	2,2	12,7
Апсолутна минимална (°C) за	-27,3 07.01.1993	-22,5 08.02.2006	-9,6 05.03.1987	-10,3 08.04.2003	0,5 02.05.1993	1,4 22.06.1981	1,2 06.07.1981	1,1 23.08.1981	-0,3 30.09.1977	-8,5 29.10.1988	-12,7 06.11.1995	-25,5 20.12.2001	-27,3 07.01.1993

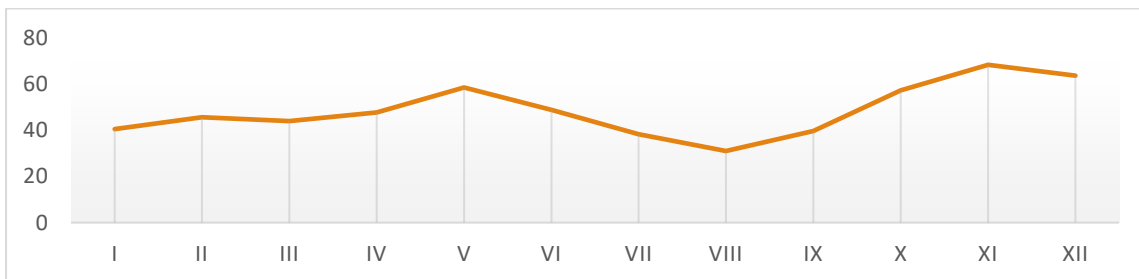
Апсолутна максимална (°C) за	18,6	21,5	28,7	31,6	35,3	41,2	43,4	40,4	39,8	31,5	25,6	23,0	43,4
	07.01.2	25.02.2	27.03.2	10.04.1	28.05.2	26.06.2	06.07.1	07.08.2	04.09.1	01.10.2	02.11.2	02.12.2	06.07.1
	010	012	001	985	008	007	988	012	994	012	004	010	988

Врнежи

Годишните врнежи изнесуваат 480-590 мм, со големи варирања од година во година, но постои разлика меѓу планинските и рамничарските реони. Просените врнежи за периодот од 1951-2010 година изнесува 583 мм.

Параметар	Месеци												Средна годишна
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Врнежи (мм) за период 1951 – 2010 год.	40,5	45,6	43,9	47,7	58,5	48,8	38,3	31,0	39,6	57,2	68,3	63,6	583

Ако се погледнат историските податоци може да се увиди дека последните 15-тина години бележат тренд на зголемување на врнежите па во некои години има и врнежи над 800 мм, но има големи промени во нивниот интензитет и должина на траење, воглавно станува збор за кратко-трајни, со силен интензитет и количина на врнежи, различно распоредени во текот на година. Од анализата може да се увиде дека долгорочниот тренд на врнежи за период од 1950-2010 е со благо опаѓање на врнежите, кое е посебно изразено за период од 1951-2000 година, но за периодот од 2001-2010 година се бележи трен на благо покачување на врнежите, што директно е поврзано со протокот на водите во реките на територијата на општина Радовиш односно согласно расположивите податоци за протокот

на р. Струмица кај мерно место Сушево. Посебно е карактеристичен периодот од 2001-2010 година каде е забележан и зголемен проток на р. Струмица и резултираше со појава на неколку поплави, како посебна ја издвојуваме поплавата која што се случи на 04.12.2008 година, каде дојде до излевање на Радовишка река, а градот Радовиш и околните населени места беа катастрофално погодени.

ДЕМОГРАФСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ

Територијата на општина Радовиш со 608 km² и се вбројува меѓу средно големите општини. Во општина Радовиш има една градска и 20 селски населби со вкупен број на жители 28.244. Од нив мажи се 14.454, а жени 13.790. Густината на населението според пописот од 2002 е 56,8 жители на km².

Етничка структура на населението според пописот од 2002 год. е следната:

Вкупно	Македонци	Албанци	Турци	Роми	Власи	Срби	Останати
28.244	23.752	8	4.061	271	26	71	55
100.00%	84.10%	0.03%	14.38%	0.96%	0.09%	0.25%	0.19%

Населени места во општина Радовиш се: Ораовица, Подареш, Јаргулица, Покрајчево, Злеово, Војславци, Сулдурци, Калугерица, Ињево, Аликоч, Коџалија, Бучим, Парналија, Козбунар, Смиланци, Штурово, Супурѓе, Калаузлија, Бучим, Тополница.

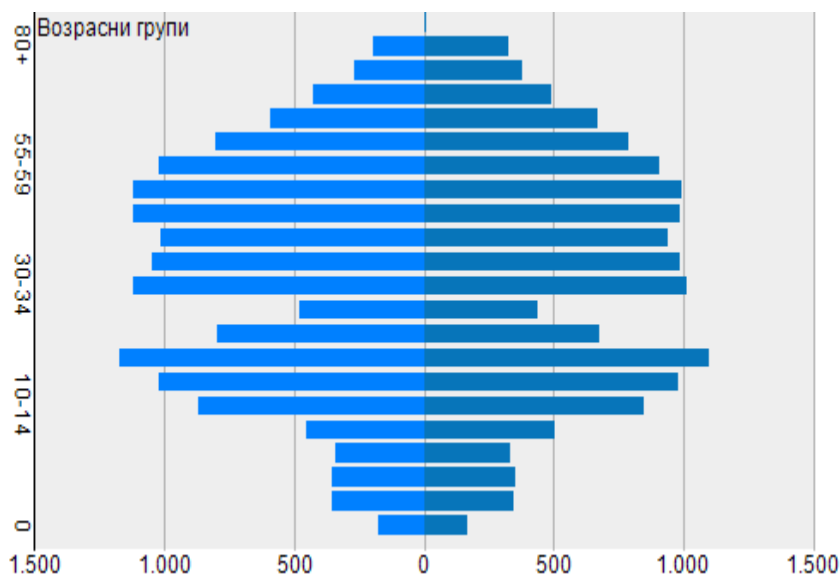
Според Пописот 2002 година во општина Радовиш има 8.270 домаќинства, од кои 91,1% се семејни, 8,4% се самечки и 0,5% се несемејни домаќинства со повеќе членови. Бројот на самечки домаќинства изнесува 969, односно во нив живеат 2,5% од вкупното население во општината. Просечната големина на домаќинствата изнесува 3,4 лица или нешто помалку од просекот во Република Македонија, кој изнесува 3,6 жители/домаќинство.

Повеќе од половина од домаќинствата и живеалиштата се сместени во градот Радовиш (4.916 и 5.922, соодветно), а од селските населби најголем број домаќинства има во селото Ораовица (517 и 499, соодветно), а најмал број во селото Погулево (6 и 8, соодветно). Има само три населби со повеќе од 1000 жители: Ињево, Ораовица и Подареш. Во останатите населби живеат помеѓу 300 и 1000 жители. Во пет населби живеат помалку од 50-тина жители, а шест селски населби се целосно иселени.

	вкупно	0-14 години	15-64 години	над 65 години			
вкупно	28.244	5.511	19,51%	16.633	58,89%	2.248	7,95%
мажи	14.454	2.858	19,77%	8.622	59,65%	997	6,89%
жени	13.790	2.653	19,23%	8.011	58,09%	1.251	9,07%

Според вредноста на индикаторите кои се применуваат за пресметка на рангот на демографска старост, во 2002 година, населението во општина Радовиш е во рангот 4 (од 7), односно во стадиумот “на прагот на демографска старост“. Сепак настанатите промени од 2002 наваму влијаат на измена на старосната структура на населението и според

вредноста на индикаторите, во 2011 година населението во општина Радовиш е во петиот стадиумот односно во “демографска старост“. Во периодот 2005-2011 година родени се вкупно 2.348 живородено дете (од 313 до 374 по поедини години). Стапката на наталитет се движи од 10,8 до 13,1 ‰, а во 2011 изнесува 11,0‰. Во истиот период вкупно умреле 1.825 лица (од 238 до 277 по поедини години). Стапката на морталитет се движи од 8,4‰ до 9,6‰ (во 2011 изнесува 9,6). Во вкупниот број на умрени, по одделни години, учеството на умрените на возраст од 65 години и повеќе изнесува од 68-77 %, а на возраст од 45-60 години од 18 до 24%. Индексот на виталност е еден од повисоките во Југоисточниот регион и по одделни години се движи од 1.137 до 1.427 живородени на 1.000 умрени. Вкупниот природен прираст за периодот 2005-2011 е позитивен и изнесува 523 лица (од 46 до 112 лица по одделни години). Стапките на природен прираст за сите години во истиот период се позитивни и се движат од 1,3 ‰ до 3,9‰ (природен прираст на населението во Република Македонија изнесува 1,6‰.).

ЕКОНОМСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ

Според податоците на Државниот завод за статистика, на 31 декември 2017 година во општина Радовиш вкупно се регистрирани 867 активни деловни субјекти⁴.

⁴ Активни деловни субјекти се сите деловни субјекти што учествуваат во создавањето на бруто – домашниот производ, а како основен критериум за утврдување на активноста на субјектите се податоците за приход и/или вработени. Деловни субјекти се сите правни и физички лица што вршат некоја од дејностите утврдени во Националната класификација на дејностите, со седиште на територијата на Република Македонија, регистрирани од надлежен орган во согласност со закон, односно основани со закон, како и организационите единици на странски трговски друштва и странски трговци – поединци што вршат дејност на територијата на Република Македонија.

Вкупно	867
Земјоделство, шумарство и рибарство	31
Рударство и вадење на камен	6
Преработувачка индустрија	106
Снабдување со електрична енергија, гас, пареа и климатизација	-
Снабдување со вода; отстранување на отпадни води, управување со отпад; санација на околината	3
Градежништво	51
Трговија на големо и трговија на мало; поправка на моторни возила и мотоцикли	322
Транспорт и складирање	106
Објекти за сместување и угостителски дејности со храна	44
Информации и комуникации	9
Финансиски дејности и дејности на осигурување	2
Дејности во врска со недвижен имот	1
Стручни, научни и технички дејности	54
Административни и помошни услужни дејности	2
Јавна управа и одбрана; задолжително социјално осигурување	3
Образование	15
Дејности на здравствена и социјална заштита	42
Уметност, забава и рекреација	24
Други услужни дејности	46
Дејности на домаќинствата како работодавачи	...
Дејности на екстратериторијални организации и тела	...

Активни деловни субјекти по големина, по општини, по години, состојба 31 декември⁵

Радовиш	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
микро	544	550	614	677	657	632	567	600	585
мали	392	401	307	251	244	255	246	258	275
средни	3	6	2	3	3	4	4	4	5
големи	3	2	2	2	3	3	2	2	2
Вкупно	942	959	925	933	907	894	819	864	867

Најголем дел од овие активни деловни субјекти, според својата големина спаѓаат во категоријата на микро субјекти⁶. Иако вкупниот број на активни деловни субјекти се менува

Државен завод за статистика, <http://www.stat.gov.mk/MetodoloskiObjasSoop.aspx?id=79&rbrObl=22>

⁵ Државен завод за статистика, Статистика по општини, Статистичка база на податоци, <http://makstat.stat.gov.mk/pxweb2007bazi/Database/>

⁶ Според бројот на вработените, деловните субјекти се класифицирани во следниве групи: Микро: 1-9 вработени; Мали: 10-49 вработени; Средни: 50-249 вработени; Големи: 250 и повеќе вработени.

Државен завод за статистика, <http://www.stat.gov.mk/MetodoloskiObjasSoop.aspx?id=76&rbrObl=27>

од година во година, сепак изразена е тенденцијата на намалување на бројот на микро субјекти од 2012 год. па наваму, а зголемување на бројот на мали и средни субјекти кон 2017 година.

СОСТОЈБА СО ТУРИЗМОТ ВО РАДОВИШ

Улогата на општината е да ги утврди развојните и структурни приоритети, да ги донесе сите потребни законски документи и стратешки документи поврзани со потребата за развој на туризмот како многу важна економска гранка за самата општина, како и да обезбеди потребна институционална поддршка во согласност со важечките стратешки документи на Република Македонија.

Согласно пописот на туристичките објекти од 2008 година на територијата Општина Радовиш евидентирани се 67 угостителски објекти од кои само 3 имаат можност за сместување и ноќевање. Во овие 3 објекти има 136 соби со 294 легла. Но овие податоци воопшто не соодветствуваат со моменталната состојба бидејќи во меѓувреме некои објекти се затворени а други се отворени. Капацитети во угостителството (општина Радовиш), според Пописот на угостителството, 2008 год.

Вкупен број на угостителски објекти	Угостителски објекти (%)	Број на седишта	Број на седишта (%)	Површина на објектите (м2)	Површина на објектите (%)	Број на вработени	Број на вработени (%)
67	1.41	3493	1.81	7486	2.21	194	1.2

Капацитети за сместување (општина Радовиш), според Пописот на угостителството, 2008 год.

Број на угостителски објекти	Број на угостителски објекти (%)	Број на соби	Број на соби (%)	Број на легла	Број на легла (%)	Површина на објектите (м2)	Површина на објектите (%)	Број на вработени	Број на вработени (%)
3	0.62	136	0.83	294	0.65	2490	0.25	44	0.81

Моменталната состојба со сместувачки капацитети е:

	Број на соби	Број на легла
Хотел Бел Камен	15	30
Мотел Маг-Марг	20	50
Планинарски дом Џумаја	5	20
Мотоклуб Џинка	3	10
Конак на Манастир Св. Ѓоргија с.Оравица	15	30

Хотел “Бел Камен” – Радовиш. Хотелскиот комплекс Бел Камен се наоѓа на планината Плачковица, располага со дванаесет двокреветни соби, три апартмана и еден ВИП апартман. Сите соби се опремени со мини бар, кабловска телевизија, бесплатна безжична интернет конекција, комплетно опремена бања прекрасен поглед кон планинската идила.

Мотел Маг Мар – Радовиш. Се наоѓа на влезот во Радовиш во комплексот на Јован Петрол. Располага со 20 соби. Сите соби се опремени со мини бар, кабловска телевизија, клима уреди, бесплатна безжична интернет конекција, комплетно опремена бања.

Планинарскиот дом Џумаја се наоѓа во пределот на планината Плачковица, на 21 км од градот Радовиш. Домот има капацитет од 30 кревети, има струја и вода внатре во домот. Во склоп на планинарскиот дом има и велосипедска патека позната како Џумаја – Лумија.

Планинарски дом “Мотоклуб Цинка”, се наоѓа на Планина Плачковица помеѓу планинарскиот дом Џумаја и Хотел Бел Камен. Домот има 3 соби со капацитет со 10 легла.

Конак на Манастир Св. Ѓоргија с.Оравица – се наоѓа во дворот на манастирот Св. Ѓоргија во близина на село Оравица. Во конакот има 15 соби за преноќување на 30 – 50 гости.

ТУРИСТИЧКИ АТРАКТОРИ ВО ОПШТИНА РАДОВИШ

ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

Планина Плачковица

Планина Плачковица — средновисока планина во источниот дел на Република Македонија. Највисока точка е врвот Лисец со височина 1 754 м. Се издига помеѓу градот Радовиш и Струмичко-радовишката Котлина на југ и Кочанската Котлина на север, во правец северозапад-југоисток. Климата на подрачјето од Плачковица е умерено-континентална, со одредено влијание на средоземна клима од јужен правец. Средногодишните температури се околу 10-12 степени Целзиусови. Врнежите се скромни и во просек годишно паѓаат околу 500 мм во пониските до 800 мм во повисоките делови.

Планината Плачковица е богата со разновидна растителност (флора) и особено е богата со шуми. Горите се состојат од бука, бор, ела, смрека и разни видови на диви овошја. Луѓето можат да уживаат во собирањето на разновидни лековити билки во пределот на планината.

Особено интересни се трите кањони сместени во преградките на Плачковица- Камник, Козјак и Зрновка кои изболуваат со карпи, преслапи и водопади. До сите кањони е обезбедена посебна инфраструктура за непречено движење (маркации, билборди, патокази, сајли, ферети и место за одмор). Меѓу убавините кои се сместени во душата на планината, важно место заземаат и пештерите од кои само пет од нив се истражени и достапни за посета. Најголема од нив е Голема Пештера со должина од 600 м. Таа претставува вистински бисер со своите пештерски украси и предизвик за спелеолозите. Пештерите: Куп, Ајдучка, Туртел и Понор се помали, но богати со пештерски украси и се лесно достапни за посетителите и до нив водат маркирани патеки.

Погодна е за планинарење, кампување, собирање на билки, печурки и шумски плодови, велосипедизам, спортски и рекреативен туризам, ловен туризам итн.

Врв Лисец

Врвот Лисец е највисок врв на планината Плачковица со висина од 1.754 м. Врвот се издига во источниот дел од планината. Искачувањето на врвот е можно од северната, јужната и источната страна, при што најлесна е патеката од северната страна. Лисец е еден од врвовите во Македонија со најголем доглед, односно најдалечна хоризонтална видикова линија. Во услови на ведро време и чиста атмосфера, од него може да се види планината Рила на исток, Солунскиот Залив на југ, а дури и планината Олимп. Благодарение на големиот доглед, во минатото на врвот се наоѓал воен радарски центар за набљудување,

а во поново време е планирано поставување на астрономска опсерваторија. Популарен е за планинарење, алпинизам.

Планина Готен

Готен е средновисока планина во Источна Македонија што ѝ припаѓа на Родопската зона. Се наоѓа помеѓу планините Огражден на исток и Плачковица на запад. Од Плачковица е одвоена со долината на Смиљанска Река, а од Огражден со длабоката клисура на Нивичанска Река. Помеѓу овие две речни долини се протега билото на Готен, на кое се издвојуваат врвовите: Грамадник (1.420 m), како највисок, Аџи Чука (1.299 m) и Калбак Даши (1.178 m). Sprema југ постепено се спушта во дното на Радовишката Котлина. Во подножјето на јужната падина се наоѓаат селата: Јаргулица, Покрајчево и Злеово. Во реонот на планината се наоѓа ловиштето „Џами Тепе“.

Погодна е за: планинарење, ловен туризам, собирање на билки, печурки и шумски плодови.

Река Плаваја

Реката Плаваја извира од највисоките делови на Плачковица под врвот Асанли на надморска височина од 1.432 m, а во Стара Река се влива под с. Подареш на кота од 300 m. Долга е 26,7 km, зафаќа сливна површина од 140 km² и има просечен релативен пад од 42,4%. Во горниот тек го носи името Смиланска Река, а нејзина главна притока е Сирава Река. Погодна е за рибарство и одгледување на речни риби.

Пилав Тепе

Локалитетот Пилав Тепе се наоѓа помеѓу Штип и Радовиш. Тоа е вулканска купа во клисурата на Маденска Река, десна притока на Крива Лакавица, на околу 12 km западно од Радовиш. Купите се во склоп на Дамјанско-бучимската палеовулканска област, која зафаќа површина од 26 km².

Карактеристично за локалитетот Пилав Тепе е тоа што нуди доста голема можност за спортски туризам, како што е алпинизам, пешачење, велосипедизам и тн. Особено специфично е тоа што на врвот на Пилав Тепе може да се сретне ретко сретнатата птица позната како Белоглав Орел и Тигрест Смок.

Пред околу 20-тина милиони години, големи вулкани се појавиле и на подрачјето помеѓу денешен Радовиш и Лакавица (дамјанско, бучимско). Десетина вулкани оставиле свои траги дури и во денешниот релјеф, во вид на вулкански купи и неколку слабо зачувани кратери или калдери. Покрај вулканите, локацијата е богата со разновиден див животински свет и за набљудување на птици грабливки и мршојадци. Исто така во близина на оваа локација се наоѓа манаситирот Св. Пантелејмон кој е сместен во прекрасна природа. Локацијата е погодна за планинарење, алпинизам, велосипедизам, пешачење итн.

КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

Црква Св. Троица - Радовиш

Соборна црква во Радовиш, на булеварот Александар Македонски. Осветена е во 2003 г., собира 600 верници и претставува еден од најубавите и најбогатите православни храмови на Балканот и пошироко. Камен темелник е поставен на 29 април 1997 година, а осветена е на 12 октомври 2003 година, од Архиепископот Охридски и Македонски г.г. Стефан со сите архиереи на Македонската Православна Црква - Охридска Архиепископија. Ктитор е Ристо Гуштеров. Соборниот храм Св. Троица во Радовиш по својата архитектонска концепција припаѓа на типот еднокорабни цркви со впишан крст и сводна куполна партија проектирана во византиски стил. Православниот храм Света Троица заедно со камбанеријата и крстилницата, како посебен сакрален објект, мозаичните мермерни патеки, зелените хортикултурни површини, црковната чешма, кандилабрите претставуваат една целовита духовна, архитектонска и уметничка целина. Црквата е најпосетен објект од страна на туристи на територијата на општина Радовиш.

Манастир Св. Ѓорѓи - Ораовица

На 2 км. северно од селото Ораовица во дворот на сегашната црква „Св Ѓорѓи“ се наоѓаат темели и сидови во висина о 0,8м. Овие остатоци припреѓаат на една стара манастирска црква. Таа била еднобродна и по се изгледа припаѓала на XIV век. На јужниот сид постојат трагови од фреско живопис. Во периодот од 2011-2015 се изгради нова црква Св.Ѓорѓија, чии ктитор е Николајчо Николов. Денес овде луѓето се собираат на Ѓурѓовден, На Велигденски средби, а ова место поради богатството со шума и много вода служи исто така и за излети и рекреација не само на жителите од Ораовица туку и од општинскиот центар Радовиш, а особено во летниот период. Исто така има изградено конаци за ноќевање. Како уредена целина на локацијата се одржуваат многу манифестации и претставува втор по посетено локалитет во радовишко посебно во летниот период.

С. Смиљанци

Смиљанци се наоѓа во подножјето на планината Плачковица, поточно на тромеѓието на општините Радовиш, Берово и Винаца и се наоѓа на 920м надморска височина, името било добиено по легендарниот Смиљан од Владимирово-Беровско, кога го убива Турчинот Фазли Бек, мислејќи дека ја грабнал Македонската мома, но по убивањето самата девојка признала дека доброволно заминала со Фазли Бег, па така Смиљан ја убива и вереницата на Бегот, Смиљан бегајќи од Турците се скрил, подоцна и продолжил да живее во тоа место, па така другите мештани подоцна го нарекле селото по неговото име. Селото Смиљанци се наоѓа во една питома долина обиколена со Дабова и Букова шума, а преку селото тече Смиљанска река, кој извира од планинскиот масив на Плачковица, поточно местото викано Кара Тепе, кое се наоѓа на надморска височина од 1500м. Селото

Смиљанци е едното од ретките села во Радовиш во кое може да се организира селски туризам, кој може да се одвива во летниот и во зимскиот период од годината, за староста на оваа Македонско село сведочи и црквата која датира од 18-от век која сеуште е во добра и зачувана состојба. Погодно е за селски туризам

С. Штурово

Селото се наоѓа на јужните падини на планината Плачковица. Во близина на селото се наоѓа резерват за чување и размножување на диви животни со кое стопанисува Ловното Друштво Готен од Радовиш.

С. Козбунар

Селото се наоѓа на јужните падини на планината Плачковица, северно од градот Радовиш.

Боров Дол

Боров дол е археолошки локалитет, кадешто се пронајдени стари монети од пред 8 000 години. Во месноста Боров Дол откриена е рударска населба која датира од 5 и 6 век пред новата ера. Во регионот на Боров Дол, богат со природни ресурси или поточно во долината на Тополничка река и месностите Канли Чаир и Бојковци, досегашните археолошки истражувања покажаа дека животот овде се развивал уште во текот на каменото време, односно неолитот пред околу 8.000 години. Истражувањата во наредните денови поконцизно ќе го определат карактерот на праисториската населба која пред 3000 години егзистирала на наоѓалиштето Тополничка Река.

МАНИФЕСТАЦИИ

Самун ем Татлија

Манифестација која успешно за прв пат беше организирана 2013 година. На истата беа претставени најпознатите традиционални јадења кои изворно потекнуваат од општина Радовиш и сето тоа пропратено со културно-забавна програма. Во иднина се очекува оваа манифестација да претставува бренд на самата општина.

Традиционална манифестација која се организира во Радовиш за промовирање на традиционалниот специјалитет Радовишки Сомун и традиционалниот десерт Татлија. Традиционално се организира во средината на октомври секоја година. Последниве години манифестацијата „Самун ем татлија“, која е посветена на традиционалните специјалитети што го отсликуваат Радовиш и кои се симбол на кулинарството на радовишката кујна, привлекува многубројни туристи од земјава и од странство. Сомун, или самун по радовишки, е локален специјалитет сличен на штипската пастрмалија или на велешката пита, а татлија е благ специјалитет кој се подготвува од пресно несолено сирење и залиено со шербет и претставува карактеристика од овој крај. Манифестацијата има голема улога во промоција на локалната традиционална храна и обичаи, локалниот економски развој, при што се мери низ зголемениот број на посетители од година во година. Традиционално се организира во средината на октомври секоја година.

Караманови средби

Карамановите поетски средби е најзначајната културна манифестација во Радовиш со традиција преку 40 години. Таа се организира во чест на поетот Ацо Караманов кој е автор на повеќе од 2000 стихови и еден недовршен роман а во Македонската книжевна критика и историја го вреднуваат како прв модернист во македонската поезија. Самата манифестација е од меѓународен карактер на која досега земале учество врвни книжевници и докажани уметници на поезијата.

Манифестација „Св.Спасо Радовишки“

Традиционална манифестација за одбележување на Патронот и заштитник на градот Радовиш – Св.Спасо Радовишки со богата тридневна програма исполнета со Богослужби, Духовна академија, Литија и спектакуларен концерт. Се организира во средината на месец Август секоја година.

Пеливански борби во Тополница

Јуручки Фестивал – Манифестација за одбележување на долгогодишната традиција на Јуручкото население во општина Радовиш.

Селски слави

Скоро секое населено место има посебни селски слави поврзани со верските празници и како такви претставуваат посебни манифестации за секое населено место.

Планински Велосипедски Маратон „Плачковица“

Велосипедскиот маратон „Плачковица“ е традиционална спортска манифестација која континуирано се одржува по падините на планината Плачковица од 2012 година. Манифестацијата има голема улога во промовирањето на планинскиот и алтернативниот спортски туризам, а во последните години прерасна во манифестација од меѓународен карактер.

АНАЛИЗА НА СОСТОЈБАТА СО ТУРИСТИЧКИТЕ АТРАКТОРИ

АТРАКТОР	ПРИРОДНИ ЛОКАЛИТЕТИ И СЕЛА
ФУНКЦИЈА:	ПЛАНИНСКИ И СЕЛСКИ ТУРИЗАМ
ТРЕНДОВИ/ТЕНДЕНЦИЈА:	Зголемена посета на природните локалитети и села;
ПОКАЗАТЕЛИ:	<ul style="list-style-type: none"> • Зголемен број на викендици; • Зголемени количини на отпад; • Запуштени села и оставени на забот на времето; • Иселување и миграција на населението; • Пропаѓање на старите автентични куќи во руралните средини; • Неурбанизирани, инфраструктурно неуредени и непристапни села;
ИСКЛУЧОЦИ:	<ul style="list-style-type: none"> • Реновирање на веќе постоечки објекти; • Мал број на уредени села со делумна инфраструктура; • Појава на самоиницијативен викенд туризам.
ГЛАВЕН ПРОБЛЕМ:	<ul style="list-style-type: none"> • Неискористеност на потенцијалот за развој на планински и селски туризам;
ПРИЧИНИТЕЛИ:	<ul style="list-style-type: none"> • Нема локален план за туризам; • Непосветеност на надлежните институции; • Недостаток на иницијативи од ЗГ и населението; • Недостаток на туристичка понуда; • Недостаток на сместувачки капацитети; • Недостаток на финансиски средства; • Културно-историски незаштитени села; • Непромовирани споменички и природни целини;
ЗАСЕГНАТИ СТРАНИ:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ЕЛС како локална власт; ➤ МЗ како одговорен субјект за развојот на зедницата; ➤ ЗГ како застапници на граѓанските интереси ➤ Населението

АТРАКТОР		ЛОКАЛНИ НАСТАНИ И МАНИФЕСТАЦИИ	
ФУНКЦИЈА:	ПРОМОВИРАЊЕ НА ЛОКАЛНИТЕ ВРЕДНОСТИ НА ЗАЕДНИЦАТА		
ТРЕНДОВИ/ТЕНДЕНЦИЈА:	Намалување на препознатливите настани и манифестации		
ПОКАЗАТЕЛИ:	<ul style="list-style-type: none"> • Мал број на културни, спортски, фолклорни, верски манифестации и настани. • Организирање на настани и манифестации со ограничен капацитет на посетители; • Нема локален театар; • Нема локална галерија; 		
ИСКЛУЧОЦИ:	<ul style="list-style-type: none"> • Манифестација „Караманови средби,, ; • Прослава за „6 ти ноември,,; • Манифестација „Град на културата за 2009 година,, ; • Настани за Крстовден, Велигден, Божик и Нова година; • Настани од фудбалските, борачките и ракометните клубови; • Настани од страна на УССРМ; • Објект Центар за култура,, Ацо Караманов,, со ограничен капацитет на 300 места. 		
ГЛАВЕН ПРОБЛЕМ:	Недоволна промовираност на локалните вредности на заедницата		
ПРИЧИНИТЕЛИ:	<ul style="list-style-type: none"> • Неинформираност, непрепознавање и неедуцираност на локалното население за вредноста и потенцијалот на настаните и манифестациите; • Непосветеност на надлежните институции; • Недоволни иницијативи од ЗГ и граѓани; • Немање на финансиски средства; 		
ЗАСЕГНАТИ СТРАНИ:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ЕЛС како локална власт; ➤ Центар за култура,, Ацо Караманов,, како единствен јавен регистриран субјект за култура во општина Радовиш; ➤ МКРМ (СЗКН) како субјект за креирање на политиката за културно-историско наследство; ➤ ЗГ како застапници на граѓанските интереси, КУД за промоција на фолклорната традиција, Спортските клубови; ➤ Граѓаните 		

ВРЕДНОСТ:	ТРАДИЦИОНАЛНА ХРАНА И ПИЈАЛОЦИ		
ФУНКЦИЈА:	АГРОТУРИЗАМ		

ТРЕНДОВИ/ТЕНДЕНЦИЈА:	Не користење на локалната храна и локалните производи
ПОКАЗАТЕЛИ:	<ul style="list-style-type: none"> • Постојат ресторанти кои нудат локални специјалитети
ИСКЛУЧОЦИ:	<ul style="list-style-type: none"> • Промоција и дегустација на традиционална храна и пијалоци; • Иницијативи за изработка на традиционално мени; • Постојат неколку традиционални фурни;
ГЛАВЕН ПРОБЛЕМ:	Неискористеност на потенцијалот за агротуризам.
ПРИЧИНИТЕЛИ:	<ul style="list-style-type: none"> • Нема локален план за туризам; • Непосветеност на надлежните институции; • Недостаток на иницијативи од ЗГ и населението; • Недостаток на туристичка понуда; • Недоволно промовирана етно традиција; • Недостаток на финансиски средства; • Несертифицирано производство на храна; • Недоволно развиен агро бизнис.
ЗАСЕГНАТИ СТРАНИ:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ЕЛС како локална власт; ➤ Земјоделци и производители на храна; ➤ МЗ како одговорен субјект за развојот на зедницата; ➤ ЗГ како застапници на граѓанските интереси ➤ Населението

ВРЕДНОСТ:	СПОРТСКО-РЕКРЕАТИВНА ИНФРАСТРУКТУРА
ФУНКЦИЈА:	ПАТЕКИ ЗА СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА
ТРЕНДОВИ/ТЕНДЕНЦИЈА:	Зголемување на бројот на граѓани кои се рекреираат со велосипед, ролери и скејтборд
ПОКАЗАТЕЛИ:	Мал број на обележани и функционални патеки за рекреација Децата играат на небезбедни и несоодветни локации (на улици и патишта); Возење велосипеди, ролери, скејтборди, трчање итн.по несоодветни локации
ИСКЛУЧОЦИ:	Само обележана велосипедска патека по булеварот „Александар Македонски“
ГЛАВЕН ПРОБЛЕМ:	Необележани и неуредени патеки за спортски активности и рекреација
ПРИЧИНИТЕЛИ:	<ul style="list-style-type: none"> • Лошо менаџирање со рекреативните локации; • Узурпација на локациите предвидени за рекреација од страна на несовесни граѓани; • Лошо управување со јавни финансиски средства; • Недоволна посветеност на надлежните институции;

	<ul style="list-style-type: none"> • Недостиг на финансиски средства; • Лоша економска состојба на ЕЛС; • Нетранспарентност на јавните институции; • Недостиг на финансиски средства; • Недоволен број на граѓански иницијативи; • Лошо урбанистичко планирање; • Ниска свест на локалното население за спортски активности и рекреација (пасивност и незаинтересираност за физичка активност); • Навики на живеење на локалното население • Недоволна посветеност од страна на граѓаните; • Општествена одговорност и корпоративна одговорност (недостиг на спонзорства). • Ниска свест на граѓаните (родители) за потреба од „маалски“ рекреативни локации;
ЗАСЕГНАТИ СТРАНИ:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ЕЛС како локална власт; ➤ Граѓаните; ➤ Агенција за спорт и млади; ➤ Банки заради обезбедување на кредитни линии за инвестиции; ➤ ЗГ застапници на граѓанските интереси; ➤ Бизнис сектор.

АТРАКТОР:	ПЛАНИНАРЕЊЕ, АЛПИНИЗАМ, ВЕЛОСИПЕДИЗАМ, ТРАДИЦИОНАЛНИ СПОРТСКИ ИГРИ, СПОРТСКИ ЛОВ И РИБОЛОВ И РЕКРЕАЦИЈА
ФУНКЦИЈА	РЕКРЕАТИВЕН ТУРИЗАМ
ТРЕНДОВИ/ТЕНДЕНЦИЈА:	Намалување на спортските активности
ГЛАВЕН ПРОБЛЕМ:	Неискористеност на потенцијалот за спортски туризам.
ПРИЧИНИТЕЛИ:	<ul style="list-style-type: none"> • Нема локален план за туризам; • Непосветеност на надлежните институции; • Недостаток на иницијативи од ЗГ и населението; • Недостаток на туристичка понуда; • Недостаток на финансиски средства.
ЗАСЕГНАТИ СТРАНИ:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ЕЛС како локална власт; ➤ МЗ како одговорен субјект за развојот на зедницата; ➤ ЗГ како застапници на граѓанските интереси и спортски клубови ➤ Населението

АТРАКТОР	БИОДИВЕРЗИТЕТ И ПАЈЗАЖИ
ФУНКЦИЈА:	ЕКО ТУРИЗАМ
ТРЕНДОВИ/ТЕНДЕНЦИЈА:	Незаштитени подрачја и загрозени видови;
ПОКАЗАТЕЛИ:	<ul style="list-style-type: none"> • Непостои заштитено подрачје на територија на општина Радовиш;
ИСКЛУЧОЦИ:	<ul style="list-style-type: none"> • Мал број на заштитени загрозени видови;
ГЛАВЕН ПРОБЛЕМ:	Неискористеност на потенцијалот за развој на еко туризам.
ПРИЧИНИТЕЛИ:	<ul style="list-style-type: none"> • Нема локален план за туризам; • Непосветеност на надлежните институции; • Недостаток на иницијативи од ЗГ и населението; • Недостаток на туристичка понуда; • Недостаток на сместувачки капацитети; • Недостаток на финансиски средства; • Културно-историски незаштитени села; • Непромовирани споменички и природни целини;.
ЗАСЕГНАТИ СТРАНИ:	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ЕЛС како локална власт; ➤ МЗ како одговорен субјект за развојот на зедницата; ➤ ЗГ како застапници на граѓанските интереси ➤ Населението

АНАЛИЗА НА ПРЕДНОСТИ, НЕДОСТАТОЦИ, МОЖНОСТИ И ЗАКАНИ (SWOT)

Силни страни

- Водни ресурси – расположливи. Потенцијал
- Шумски ресурси на регионот
- Плодна почва
- Поволна клима (сончеви денови, земјоделство, сточарство)
- Искусни земјоделци
- Земјоделство
- Разноликост во производство на земјоделски култури
- Конзервна индустрија

- Текстилна индустрија
- Сточарство
- Локална администрација и јавни институции
- НВО – добра соработка
- Центри на региони – соработка
- Надлежни министерства
- Присуство на финансиски сектор
- Осигурување – присуство на компании
- Човечки и кадровски ресурси

Недостатоци

- Недоволен број на хотелски и угостителски капацитети;
- Неискористеност на археолошките локалитети како туристичка атракција;
- Отсуство на организирани туристички тури и организиран превоз до туристичките локалитети;
- Немање на активни традиционални занаети и производство на сувенири;
- Недостаток на современи културни објекти;
- Незаштитени и неосветлени туристички локалитети;
- Немање на доволен паркинг простор;
- Неразвиена туристичка инфраструктура;
- Непостоење на планински пешачки и велосипедски патеки;
- Непостоење на туристичко – информативен центар;
- Непостоење на продавници за сувенири;
- Недоволен број на печатен промотивен материјал;
- Недоволна туристичка промоција на општината во соседните региони и земји;
- Недоволна компетентност на работната сила во угостителството и туризмот;
- Незаинтересираност за учење на странски јазици;
- Лоши навики од минатото;
- Недоволна обука и постојано надградување на работната сила;
- Недоволна заинтересираност на инвеститорите да инвестираат во оваа дејност;
- Незаинтересираност за развој и инвестирање во алтернативни форми на туризам.

Можности

- Новите предизвици во туристичката понуда, т.е. иновативни активности, нови технологии и нови финансиски методи;
- Развој на специјални форми на туризам (агротуризам, вински туризам, културен, еко, религиозен туризам);
- Промовирање на туристичката дестинација како безбедна и атрактивна како на национално, така и на европско ниво;
- Зголемена побарувачка на земјоделски производи од Балканот и Европа;
- Определбата на потрошувачите за квалитетни земјоделски производи и производи од органско потекло;
- Изработка на традиционални предмети автентични за овој крај;
- Создавање на историски рути, поврзувајќи ги сите споменици од регионот;
- Истакнување и промоција на локални производи со стекнување на знакот „заштитено географско потекло“ на локално произведени производи;
- Изготвување координиран пакет од промотивни материјали и изработка на маркетинг план;
- Конкурентски програми прилагодени на инфраструктурата и на можностите на дестинацијата;
- Организиран превоз до туристичките локалитети;
- Поставување патокази на рути за разгледување, со цел да се привлечат туристи надвор од главните автопатишта;
- Изградба на кејот на реката и негово оспособување за спорт и рекреација;
- Развој на ловен туризам;
- Заштита и промоција на заедничките природни и културни ресурси;
- Алтернативни форми на туризам, со пристап кон природата и културата;
- Обележување и мапирање на целата туристичка инфраструктура во општината;
- Подготвеноста на локалната власт за инвестирање во туризмот;
- Организирање на форум или саем за инвестиции на потенцијалните инвеститори;
- ЕУ политики и стратегии за развој на туризмот, животната средина, едукација и тренинг.
- Развој на меѓу-општинска соработка, регионална и меѓународна, меѓугранична соработка
- Присуство/вклучување на експерти, искористување, унапредување

- Вмрежување на сите нивоа. Искористување на современи комуникациски и маркетинг технологии.
- Развој на алтернативни форми на туризам
- Развој на органско земјоделие
- Можности за искористување на обновливи извори на енергија (сонце, вода, ветер)
- Заеднички настап на пазари
- Искористување на финансиски средства од ЕУ и меѓународни фондови
- Брендирање на производи

Закани

- Незаинтересираност на локалното население за развиена туристичка дестинација;
- Незаинтересираност на Локалната самоуправа за инвестиции во туризмот;
- Незаинтересираност за инвестирање во мали и средни претпријатија, семејни и локални бизниси;
- Намален наталитет и иселување од економски причини;
- Климатски промени;
- Геополитички промени;
- Негативни влијанија од глобалната криза;
- Неповолна економска ситуација и интензивна конкуренција во сите сектори;
- Конкурентност со други региони кои што развиваат и промовираат различни форми на туризам;
- Ниска еколошка свест;
- Третман на туристите при влез во земјата (царинска и пасошка контрола)
- Недостаток на визија;
- Политичка состојба.
- Стареење на населението
- Глобална економска криза
- Корупција и неспроведување на закон
- Политичка нестабилност (национална и меѓународна – бегалска криза)

ВИЗИЈА, ПРИОРИТЕТИ И СТРАТЕШКИ ЦЕЛИ

Развојот на туризам во Општина Радовиш ќе биде остварен со креирање на линкови помеѓу сите стопански и нестопански сектори (производен, трговски, културен, невладин, образовните институции и верски установи) се со цел, поддршка на јавните и приватните иницијативи за креирање на конкурентни низи од активности кои што се перспективни на подолг рок, поради остварување на економските и социјалните придобивки во регионот.

ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ

- *Туристички атракции, настани, активности и туристички услуги*

Тоа се активности во кои се вклучени сите оние карактеристики кои се интересни за туристите и се причина за нивно доаѓање. Тука спаѓаат: единствени природни локалитети, археолошки локалитети, музеи, минерални бањи, спа центри, касина, ски центри, посети на планински места, спортски и културни манифестации, семинари како и многу други активности, додека во туристички услуги спаѓаат сите услуги кои ги задоволуваат потребите на туристи за кои тие плаќаат: хотели, ресторани, кафетерии, продавници, услуги од туристички водичи и др.

- *Туристичка инфраструктура и инвестиции во туризмот*

Туристичката инфраструктура претставува значаен предуслов за привлекување и зголемување на бројот на туристите. Во неа се вклучени основните елементи и објекти неопходни за престој на туристите, почнувајќи од солидни патишта до туристичките и археолошките локалитети, вертикална и хоризонтална сигнализација, патокази за сите локалитети, кои се внесени во туристичката мапа, паркиралишта пред туристичките локалитети, па се до богата туристичка и угостителска понуда во локалитетите кои се внесени во туристичката мапа.

Стратешкиот развој, проектиран во бројните развојни документи, и неговата имплементација, е насочен кон создавање на поволна бизнис и туристичка клима. Целиот процес, базично концептиран врз основа на овие пет компоненти, се основа за исполнување на целите и задачите на развој на одржлив туризам во Општина Радовиш.

- *Туристички маркетинг и промоција*

Привлекување на туристи, според принципите и методите на акционо дејствување, е неможно без силна и планирана маркетинг и пропагандна активност. Оваа многу важна туристичка акција, во глобална суштина се состои од тоа како поединци и групи (туристички и лобистички работници на државно или локално ниво) ги планираат и презентираат своите туристички производи (палета од туристичка агенда) и услуги. Односно тоа ги вклучува алатките и методите кои се употребуваат за привлекување на туристите и транзитните патници за нивно планирано или непланирано престојување во нашата средина.

Притоа, се врши идентификација на нови туристички потенцијали, нови пазари, нови производи и нивна детална промоција. При анимирањето на туристите (со планирана туристичка методологија) се користат бројните туристички алатки, почнувајќи од рекламни материјали, брошури, мапи, написи, па се до лоцирање на Туристичко информативни центри на строго дефинирани и препознатливи места во општините. Секако потребна е и електронска промоција на туристичките погодности во општината.

- *Човечки ресурси во туризмот*

Едукацијата на туристичките и угостителските работници, па и на граѓанството во националната средина, е многу важен сегмент за успешна имплементација на туристичките потенцијали и остварување на бенефитот од дејноста. Однесувањето и пречекот на гостите од било која средина, домашна или од странство, како од директно инволвиралиот персонал, така и од локалното население, е значајно за развојот на туризмот.

Љубезното дочекување и услуга на туристите ќе овозможи да понесат дома пријатни искуства и спомени кои најверојатно ќе ги споделат не само со своите најблиски, туку и со нивната поширока средина. На тој начин потенцијално би донеле и нови посетители и гости во нашето поднебје. Доколку се едуцира и локалното население, секој турист е потенцијален бенефит за развојот на Општината.

Поради сето ова, како и според насоките, препораките и мислењата од членовите на работната група за туристички акции за време на одржаните работилници, се утврдија стратешките цели за развој на туризмот во Општина Радовиш, во периодот од 2019 до 2025 година, а тоа се:

Цел 1: Збогатување на туристичката понуда на регионот (настани, активности и туристички услуги)

Цел 2: Да се подобри туристичката инфраструктура и инвестициите во туризмот

Цел 3: Да се зголеми туристичкиот маркетинг и промоција

Цел 4: Развивање на човечки ресурси во правец на унапредување на туризмот

ПРИОРИТЕТНИ МЕРКИ И ПРОЕКТИ

Приоритетни мерки/проекти произлезени од стратегиските цели се:

СТРАТЕШКА ЦЕЛ 1. ЗБОГАТУВАЊЕ НА ТУРИСТИЧКАТА ПОНУДА НА ОПШТИНАТА (НАСТАНИ, АКТИВНОСТИ И ТУРИСТИЧКИ УСЛУГИ)

- ❖ Организирање на „sightseeing” тури во регионот
- ❖ Изработка на карактеристичен сувенир за Општина Радовиш
- ❖ Изготвување на туристичка понуда за Радовиш
- ❖ Промоција на традиционална кујна
- ❖ Каталог на културни настани и манифестаци на територијата на општината
- ❖ Лобирање за истражување и промовирање на археолошките локалитети

СТРАТЕШКА ЦЕЛ 2. ДА СЕ ПОДОБРИ ТУРИСТИЧКАТА ИНФРАСТРУКТУРА И ИНВЕСТИЦИИ

- ❖ Зголемување на сместувачки капацитети
- ❖ Зголемување на капацитетите за приватно сместување
- ❖ Попис, евиденција и регистар на куќи/викендици кои може да се адаптираат за сместување на гости и ставање во функција на туризмот
- ❖ Доизградба на патот Штип-Радовиш преку планина Плачковица
- ❖ Уредување на туристички излетнички места
- ❖ Изградба на спортско рекреативни комплекси
- ❖ Обележување на пешачки и велосипедски патеки
- ❖ Изработка на урбанистички планови за најатрактивните туристички локации
- ❖ Правилно управувањето со отпадот и хигиената на туристичките локации

СТРАТЕШКА ЦЕЛ 3. ДА СЕ ЗГОЛЕМИ ТУРИСТИЧКИОТ МАРКЕТИНГ И ПРОМОЦИЈА

- ❖ Мапа на туристичките потенцијали за интегриран пристап во развојот на туризмот на општина Радовиш
- ❖ Брендирање на локални продукти
- ❖ Изработка и ажурирање на Web страна со регистар на даватели на туристички услуги и сместување

- ❖ Изработка на нов пакет од промотивни материјали на општина Радовиш
- ❖ Промовирање на постоечки традиционални културни манифестации
- ❖ Отворање на туристички информативен центар за општината
- ❖ Изработка и поставување на стандардизирани информативно – туристички табли на сите значајни туристички знаменитости и локалитети
- ❖ Изработка на туристичка брошура на општина Радовиш
- ❖ Програма за уредување на места со посебни амбиентални вредности
- ❖ Промоција и маркетинг на проектите од акциониот план, пред потенцијалните инвеститори (приватен сектор, банки и/или Приватно -јавно партнерство, дијаспората, збратимените градови и пограничните општини/стопански комори)

СТРАТЕШКА ЦЕЛ 4. РАЗВИВАЊЕ НА ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ ВО ПРАВЕЦ НА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ТУРИЗМОТ

- ❖ Формирање на локална туристичка асоцијација од даватели на услуги
- ❖ Основање на Фонд за развој на туризмот
- ❖ Вмрежување на образовните институции и угостителскиот сектор за градење на заеднички образовни програми и овозможување на практична обука за работници во туристичките дејности;
- ❖ Обука и сертифицирање на туристички водичи
- ❖ Организирање бесплатни обуки за вработените во туристичкиот сектор
- ❖ Едукација на населението кое има можност да нуди приватно сместување
- ❖ Организирање на обуки за инвестиции во развој на туризмот (искористување на ИПА програми на ЕУ)
- ❖ Креирање на услови за отворање на нови работни места преку туризмот

ПРЕГЛОГ ПРОЕКТИ/АКТИВНОСТИ

СТРАТЕШКА ЦЕЛ 1. ЗБОГАТУВАЊЕ НА ТУРИСТИЧКАТА ПОНУДА НА ОПШТИНАТА (НАСТАНИ, АКТИВНОСТИ И ТУРИСТИЧКИ УСЛУГИ)

Опис на проектните идеи**Проект Бр. 1.1**

❖ **Проект:** Изработка на туристички водич за општина Радовиш

Краток опис на проектот:

Да се изработи содржаен, функционален и повеќе-јазичен туристички водич за Општина Радовиш. Овој водич би се ажурирал секоја година по потреба.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Изработен и ажуриран туристички водич, зголемен број на туристи во општина Радовиш	Домашни и странски туристи

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, бизнис и граѓанскиот сектор	2019 – 2025 (континуирано секоја година)

Проект Бр. 1.2

❖ **Проект:** Организирање на комплетна туристичка понуда и sightseeing тури на општина Радовиш.

Краток опис на проектот:

Изработка на комплетна туристичка понуда со вклучени sightseeing тури на територијата на општина Радовиш, кои ќе бидат континуирано ажурирани и обновувани и преку кои ќе се подобри туристичката култура во самата општина.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Изработена туристичка понуда и зголемен број на туристи во општина Радовиш	Домашни и странски туристи

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, граѓанскиот и бизнис секторот	2019 - 2025 (континуирано секоја година)

СТРАТЕШКА ЦЕЛ 2. ДА СЕ ПОДОБРИ ТУРИСТИЧКАТА ИНФРАСТРУКТУРА И ИНВЕСТИЦИИ

Опис на проектните идеи:

Проект Бр. 2.1

- ❖ **Проект:** Попис, евиденција и регистар на куќи/викендици кои може да се адаптираат за сместување на гости и ставање во функција на туризмот

Краток опис на проектот:

Со спроведување на пописот и евидентирањето, како и изработката на регистарот на куќи/викендици кои може да се адаптираат за сместување на гости и ставање во функција на туризмот, ќе се зголеми бројот на сместувачките капацитети, како и ќе се даде директен допринос кон зголемување на туристичката понуда, преку алтернативните форми на туризам, како и директен економски бенефит на населението.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Регистар на алтернативни сместувачки капацитети, зголемена туристичка	Домашни и странски туристи

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, граѓанскиот и бизнис секторот	2019 - 2025 (континуирано секоја година)

Проект Бр. 2.2

- ❖ **Проект:** Реконструкција на застарената патна инфраструктура до постојните туристички локации

Краток опис на проектот:

Да се реконструира и изгради патната и пристапната инфраструктура до сите туристички зони и парцели со што би се зголемила нивната атрактивност, како и можноста за дополнително инвестирање.

Очекувани резултати:	Целни групи:
100% обновена и изградена пристапна инфраструктура	Постојни сопственици на објекти и потенцијални инвеститори

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, бизнис сектор	2019 - 2025 година

СТРАТЕШКА ЦЕЛ 3. ДА СЕ ЗГОЛЕМИ ТУРИСТИЧКИОТ МАРКЕТИНГ И ПРОМОЦИЈА

Опис на проектните идеи

Проект Бр. 3.1

Проект: Изработка и поставување на стандардизирани информативно – туристички табли на сите значајни туристички знаменитости и локалитети

Краток опис на проектот:

Изработка и поставување на стандардизирани информативно – туристички табли на сите значајни туристички знаменитости и локалитети, преку кои ќе се подобри туристичката сигнализација, како и атрактивноста и посетеноста на туристичките локации во општина Радовиш. Туристичките табли ќе бидат дигитални и со тоа ќе можат континуирано да бидат ажурирани со нови информации.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Поставени дигитални туристички табли.	Домашни и странски туристи

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, бизнис и граѓанскиот сектор	2019 - 2020 година

Проект Бр. 3.2

❖ **Проект:** Промоција и маркетинг на туристичката понуда преку модерните ИКТ алатки

Краток опис на проектот:

Промовирање и маркетинг на туристичката понуда преку модерните ИКТ алатки како што се AirBNB.com, Booking.com, Facebook и сл., преку кои ќе се достапи до глобалниот туристички пазар.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Промовирани туристички понуди	Домашни и странски туристи

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, бизнис и граѓански сектор	2019 - 2025 (континуирано секоја година)

СТРАТЕШКА ЦЕЛ 4. РАЗВИВАЊЕ НА ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ ВО ПРАВЕЦ НА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ТУРИЗМОТ

Опис на проектите идеи:

Проект Бр. 4.1

- ❖ **Проект:** Обука и сертифицирање на туристички водичи

Краток опис на проектот:

Преку спроведувањето на обуки и сертифицирање на туристички водичи ќе добиеме квалификуван кадар во делот од туризмот и туристичка промоција. Исто така ќе се добие додатен бенефит од информирани туристи со релевантни и точни информации, кои индиректно ќе придонесат кон дополнителен прилив на нови туристи.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Обучени и сертифицирани туристички водичи	Лица заинтересирани за работа во полето на туризам

Можни засегнати страни:	Датум на започнување:
Општина Радовиш, бизнис и граѓанскиот сектор	2019 - 2025 (континуирано секоја година)

Проект Бр. 4.2

- ❖ **Проект:** Вмрежување на образовните институции и угостителскиот сектор за градење на заеднички образовни програми и овозможување на практична обука за работници во туристичките дејности;

Краток опис на проектот:

Изработката на платформа (е-модел) и модел на размена на информации и комуникација помеѓу релевантните субјекти од туристичките дејности. Креирање на иницијатива за изработка на програма за имплементирање на образовни програми и практична обука на вработените лица, невработените лица и учениците.

Очекувани резултати:	Целни групи:
Обучени работници во туристичките дејности и изработена е-платформа и образовна програма за спроведување на практични обуки	Образовните институции, бизнис и граѓанскиот сектор и лицата заинтересирани за работа во полето на туризам

Можни засегнати страни:	Реализација:
Општина Радовиш, бизнис и граѓанскиот сектор	2019-2020 година